

2015-11-19

Personer med låg utbildning och inkomst använder primärvården mer, både före och efter vårdval

Personer med låg utbildning och inkomst använder primärvården mer – även efter införandet av vårdval. Personer med högre utbildning och inkomst – och bättre hälsa – väljer i större utsträckning privata mottagningar. Det visar en jämförande studie av de fördelningsmässiga konsekvenserna av vårdvalet i tre landsting som Myndigheten för vård- och omsorgsanalys gjort.

En central målsättning med vårdvalsreformerna har varit att öka tillgängligheten och att stärka patientens roll inom primärvården. Det har funnits farhågor om att valfrihet för patienterna, friare etablering och konkurrens mellan vårdgivare ska gynna individer med hög inkomst och hög utbildning. En sådan utveckling skulle motverka den politiska ambitionen om en jämlik vård på lika villkor oavsett socioekonomiska förutsättningar.

I Vårdanalys studie framgår att individer med låg utbildning och inkomst använder primärvården mer, när skillnader i ålder, kön och sjuklighet beaktas. Denna fördelningsprofil är också relativt likartad i de tre landstingen och såväl före som efter vårdval.

– Vår studie visar att primärvården gynnar socio-ekonomiskt svaga grupper och att den fördelningsprofilen sammantaget är stabil även efter genomförandet av vårdval i primärvården, säger Fredrik Lennartsson, myndighetschef på Vårdanalys.

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys har till uppdrag att analysera och följa upp vården, tandvården och omsorgen utifrån ett patient-, brukar- och medborgarperspektiv. Vårdanalys är en myndighet under regeringen, men är oberoende i förhållande till dem som myndigheten granskar, exempelvis vårdaktörer, landsting och andra myndigheter. Myndighetens övergripande uppdrag är att driva på utvecklingen i vården och omsorgen.

Personer med bättre socioekonomiska förutsättningar är i sin tur överrepresenterade på privata mottagningar. Skillnader i patientsammansättning mellan privata och offentliga vårdgivare behöver inte nödvändigtvis vara ett problem för patienterna om kvaliteten är densamma. Men eftersom unga och friska personer respektive personer med bättre socioekonomiska förutsättningar generellt tar mindre resurser i anspråk riskerar skillnaderna i patientsammansättning att leda till ojämlika villkor.

– Det är bra att fler landsting nu börjat med socioekonomisk viktning i ersättningen till primärvården, det bidrar till mer jämlika villkor, säger Fredrik Lennartsson, myndighetschef på Vårdanalys.

För att främja en fortsatt utveckling av primärvården bör regeringen säkerställa att det finns förutsättningar för en ändamålsenlig uppföljning av såväl privat som offentlig primärvård. Även formerna för primärvårdens organisering bör utredas vidare och då särskilt se till primärvårdens samlade funktion i vårdssystemet.

Rapporten *Vårdval och jämlik vård inom primärvården* finns att ladda ner på vardanalys.se.

För mer information, kontakta Myndigheten för vård- och omsorgsanalys:

Ingetora Gumbel
Kommunikatör, 08-690 41 08
Ingetora.gumbel@vardanalys.se

Myndigheten för vårdanalys är en nybildad myndighet. Vårdanalys har till uppdrag att granska vården, tandvården och gränssnittet mellan vård och omsorg utifrån ett patient-, brukar- och medborgarperspektiv. Vårdanalys är en myndighet under regeringen, men är oberoende i förhållande till dem som myndigheten granskar, exempelvis vårdaktörer, landsting och andra myndigheter. Myndighetens övergripande uppdrag är att driva på utvecklingen i vården och omsorgen.